

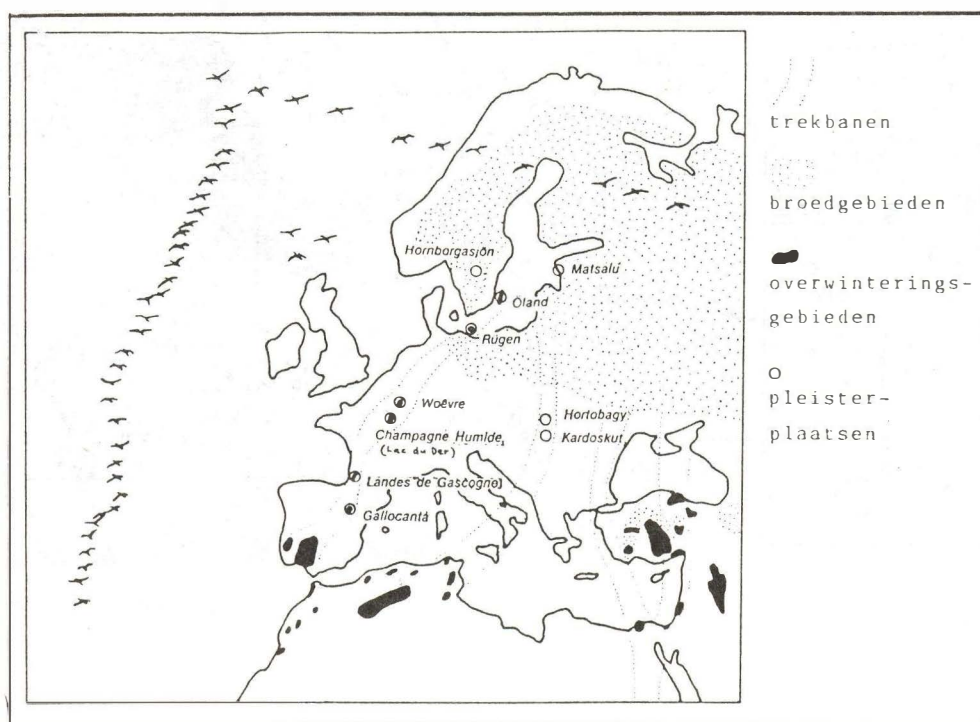
KRAANVOGELS EN HET MEER VAN DER-CHANTECOQ

Als in een bepaald gebied de bevolking sterk toeneemt, de bebouwing zich uitbreidt en veel natuurgebieden worden ontgonnen, dan heeft dat ook invloed op de vogelwereld. Deze verandert van samenstelling doordat sommige vogelsoorten zich goed aan de nieuwe situatie kunnen aanpassen terwijl andere verdwijnen. Een voorbeeld van het eerste is de blauwe reiger, van het tweede de kraanvogel. Het is al eeuwen geleden sinds er kraanvogels in ons land broedden; ze bewonen nu alleen de, minder dichtbevolkte, noordelijke delen van Europa, gelegen in Duitsland, Scandinavië en Rusland. Daar zijn nog de uitgestrekte, woeste en eenzame moerasgebieden te vinden waarop kraanvogels zijn aangewezen.

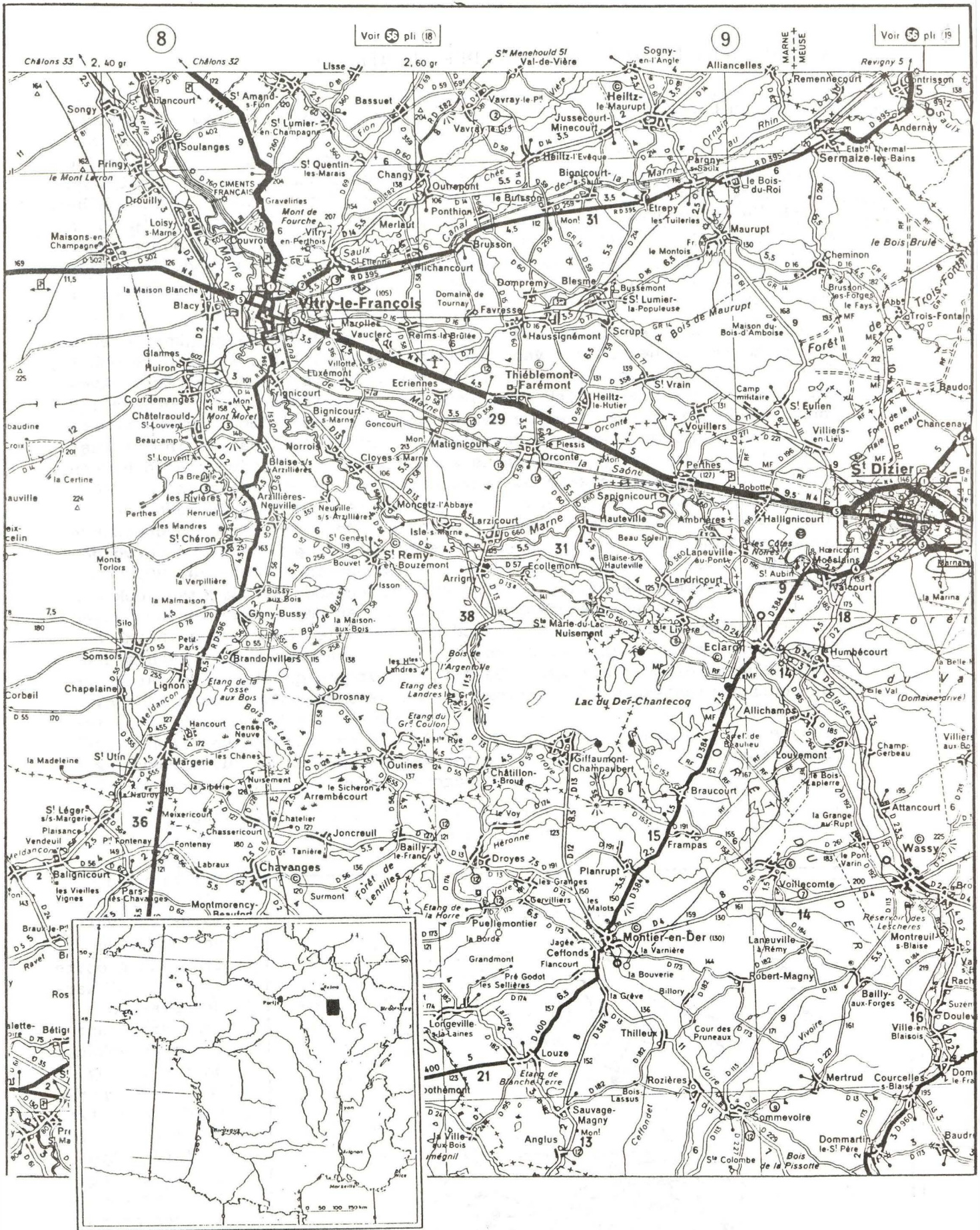
Terwijl ons land wel tussen die broedgebieden en het belangrijkste overwinteringsgebied in het zuiden van Spanje en Portugal ligt, krijgen we ook tijdens de trektijd weinig kraanvogels te zien. Anders dan de meeste trekvogels verplaatsen kranen zich niet over een breed front, maar voornamelijk langs trekbanen met een breedte van enige honderden kilometers. De westelijke trekbaan loopt langs de Nederlandse Oostgrens, zodat we in het Westen alleen bij uitzondering kraanvogels kunnen waarnemen, bijvoorbeeld na een periode van langdurig sterke oostenwind tijdens het trekseizoen.

Als gevolg van veel onderzoek is men tegenwoordig tamelijk goed op de hoogte van de trekroutes en verzamelplaatsen. De in Scandinavië broedende kranen verzamelen zich ieder jaar na de broedtijd op Oeland, om vervolgens de Oostzee over te steken naar Rügen. Daar komen in oktober ca. 30.000 kraanvogels samen, terwijl er dan in het binnenland van Duitsland ook nog ca. 15.000 verblijven. De afstand van Rügen naar het overwinteringsgebied is Estramadura bedraagt ongeveer 2000 km. Aangezien de vliegsnelheid van kraanvogels varieert van ca. 40 tot ca. 70 km/uur moeten ze deze afstand in een aantal etappen afleggen. Daarbij is het van groot belang dat ze op hun weg rustplaatsen vinden met een voldoende omvang en voedselrijkdom. In Nederland zijn die nauwelijks aanwezig. De eerste belangrijke pleisterplaatsen op weg naar het Zuiden liggen in het noordoosten van Frankrijk (Lotharingen). Verder zuidelijk liggen verzamelpunten in Zuid-Frankrijk (Cascogne) en in de omgeving van Saragossa (Laguna de Galloconta).

Voor ons Nederlanders is de dichtsbijzijnde grote pleisterplaats die in het meer van Der-Chantecoq in de landstreek die beroemd is vanwege de Champagne.

Met zijn ca. 6000 ha is dit waterreservoir van dezelfde orde van grootte als de Oostvaardersplassen. Een ander punt van overeenkomst daarmee is nog dat er ook geregeld een of twee zeearenden overwinteren. Aanvankelijk lag hier een veel kleiner meer, maar in 1974 werd het een spaarbekken van de Marne en kreeg zijn huidige omvang. Het zo

ontstane uitgestrekte meer wordt in de zomer gebruikt voor de watersport maar in de winter vervult het de rol van wildreservaat.

Vroeger moesten de kraanvogels hun rustplaatsen in deze streek zoeken in een aantal verspreid liggende kleinere gebieden; sinds de uitbreiding van het meer beschikken ze over een groot aaneengesloten areaal waar ze ongestoord kunnen overnachten. Daarbij komt dat ze gunstige voedselterreinen vinden op de akkers ten westen van het meer, waar de laatste jaren veel mais wordt verbouwd.

De grootste aantallen kraanvogels zijn op en bij het meer van Der-Chantecoq te zien tijdens het hoogtepunt van de trek in de maanden maart en november, wanneer hun aantal kan oplopen tot ca. 25.000. Bovendien blijven in zachte winters zoals die van 1987/88 en 1988/89 ook duizenden kranen hier overwinteren.

Voor al de dijk aan de westoever van het meer is een uitstekend waarnemingspunt omdat de kraanvogels hier 's morgens en 's avonds overvliegen op weg van slaapplaats naar voedselgebied vica versa. Maar ook midden op de dag zijn er soms groepen kraanvogels te zien die zich, meestal op vrij grote afstand, midden in het meer ophouden om te rusten of te fourageren. Met een telescoop zijn ze goed te bekijken.

Aantrekkelijk is verder het maken van een tocht rond het meer, waarbij telkens een bepaald deel van het gebied te overzien is vanaf schiereilandjes en andere uitkijpunten. Meestal zijn er aalscholvers en diverse soorten eenden en meeuwen te zien, zodat er altijd wat te kijken is. In de bossen en het parkachtige cultuurland in de omgeving met zijn vele meertjes, riviértjes en beekjes kun je soorten zien als slechtvalk, smelleken, ijsvogel, klapekster, goudvink, appelvink en legio buizerden.

In de dorpen van deze streek kun je veel huizen en zelfs een aantal kerken zien met een interessante vakwerkbouw, terwijl hier en daar ook een schilderachtige watermolen te ontdekken valt.

Toch is dit gebied in de winter erg rustig; het is betrekkelijk dun bevolkt en niet aantrekkelijk voor de doorsnee toerist, die liever naar de wintersport of naar de Riviéra gaat.

Al met al is dit meer met zijn omgeving in het winterhalfjaar best een bezoek waard voor wie kraanvogels wil zien in een aantrekkelijke omgeving op niet al te grote afstand van huis.

D.de Jonge

-O-O-O-O-O-O-

